Posamezna številka stane 20 vinarjev.

12. številka. Maribor, dne 20. marca 1919. 53. letnik.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred tu v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 8 K, pol leta 4 K in za četrt leta 2 K. — Naročnina za Maribor 2 K za drugo kompetentno [illegible] Kdor bodi sam po njega, plača na leto samo 7 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja" v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Člani „Slovenskega [illegible] društva" dobivajo list brez posebne [illegible]. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta štev. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: [illegible] naročnino, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne petitvrste na cokrat 48 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 36 vin. Za večkratne oglase primerno popust. V [illegible] stane beseda 10 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Reklamacije nefrankirane se poštnine prosta.

Ali nas izkušajo?

Na mirovni konferenci v Parizu še vedno pridno kujejo „mir", toda do zaključka ne morejo priti. Med tem, ko je bil Wilson odsoten, sklenila sta Italija in Francija skrivno pogodbo, po kateri bi dobila Italija vse, kar si poželi, Francija pa Sirijo. In res, te dni je dospela iz Švice nič kaj vesela vest, da je desetorica mož, ki odloča o usodi Evrope, izpolnila vse želje Italije, Jugoslavijo pa oropala najlepših krajev, v katerih prebiva najboljše in najzavednejše slovensko ljudstvo.

Skoraj se nam hoče dozdevati, da je ta vest le samo poizkus Italije, spoznati, kakšno bi bilo razpoloženje v teh krajih, če bi se uresničile italijanske zahteve. Kajti, da bi sporazum te pristno slovenske kraje prisodil Italiji, se nam zdi skoraj neverjetno. Če je torej, kakor domnevamo, Italija hotela s to vznemirjajočo vestjo samo poizkusiti našo potrpežljivost in naše razpoloženje, potem moramo priznati, da smo to izkušnjo prestali izvrstno. Komaj so se namreč v soboto večer, oziroma nedeljo predpoldne, raznesle te vesti po naših krajih, že so se povsod začele zbirati ogromne ljudske množice k protestnim zborovanjem. Tako nam poročajo iz Zagreba, da je zagrebški list „Narodna Politika" v posebni izdaji sporočil prebivalstvu, da so Gorica, Trst in Istra izgubljeni. Posebna izdaja je bila v mnogo tisoč izvodih takoj razprodana. Ljudje so se pričeli zbirati po ulicah in so razpravljali o tem poročilu. Zvečer so nastale v Zagrebu velike demonstracije, katerih so se udeležili posebno visokošolci in delavci. Demonstrantje so proglasili nedeljo za dan narodne žalosti, gledališča in kavarne so zaprli in razobesili črne zastave. Isto se je godilo v Ljubljani, ki je bila v nedeljo vsa v črnih zastavah.

Tudi v Mariboru se je vršilo v nedeljo zvečer velikansko protestno zborovanje. Velika in mala dvorana ter galerija Narodnega doma: vse je bilo natlačeno polno ogorčenega občinstva, ki je glasno pa dostojno protestiralo proti italijanskim nakanam. Na shodu so govorili: dr. Koderman, poverjenik dr. K. Verstovšek, član narodnega predstavništva profesor Voglar, general Maister, nadporočnik dr. Cigoj in en srbski častnik. Vsi so povdarjali v svojih govorih, da nočemo biti več sužnji, temveč svobodni gospodarji na lastni zemlji.

Vzemimo pa slučaj, da so te vesti popolnoma resnične in gotove — do danes uradno še niso potrjene — potem pa povemo javno celemu svetu, da takšnega „miru" naši zastopniki v Parizu nikdar podpisati ne morejo in ne smejo. Svoje lastne smrtne obsodbe vendar noben pameten človek podpisati ne more. Smo se skoraj v tisočletnem boju borili proti oholemu Nemcu in Madžaru, ki sta nas hotela spraviti pod svojo oblást, borili se bomo tudi proti zemljelačnemu Italijanu tako dolgo, da bomo združeni vsi Jugoslovani v svoji lastni, svobodni državi; nobena slovenska vas ne sme manjkati.

Takšno, gospodje tamkaj v Parizu, takšno je naše razpoloženje! Za svojo domačo grudo, ki jo nad vse ljubimo, smo pripravljeni dati življenje, za svobodo, po kateri smo koprneli, radi umremo, samo da ne bomo več sužnji. Ako res hočete dati svetu trajen mir, po katerem vsi želimo in ga že težko pričakujemo, potem morate poslušati tudi glas malih narodov, morate biti pravični, sicer vaš „mir" odločno odklanjamo.

Državni in deželni živinozdravniki.

Izobrazba kmetskega prebivalstva je pred vojno prav lepo napredovala. Naši kmetje so se zanimali za strokovno izobrazbo, pošiljali so svoje sinove in hčerke v kmetijske in gospodinjske šole ter si na ta način prizadevali, da bi njihovi nasledniki bili ne le praktični, temveč tudi strokovno izobraženi kmetovalci. Vojska je sicer to izobrazbo nekoliko zavrla, a prepričani smo, da se bo sedaj, ko nastopijo zopet normalne razmere, z vso vnemo nadaljevala.

Med drugimi so se naši kmetje prav živo zanimali tudi za napredek živinoreje. Polna hlev lepe živine, to je bil ponos vsakega gospodarja. Da pa ostane živina lepa in zdrava, je pred vsem potrebno umno negovanje, potrebna je tudi zdravniška pomoč. Dočim so kmetje v prejšnjih časih le redkokedaj klicali živinozdravnika na pomoč — rabili so večinoma le domača zdravila — so se zadnja leta vedno bolj in bolj zatekali k živinozdravnikom ter iskali tamkaj si pomoči in nasvetov.

Število živinozdravnikov pa je v naših krajih še bolj neznatno in zato posameznim določen prevelik delokrog. Odtod pa tudi izvira, da je, posebno v sedanjih časih, živinozdravniška pomoč silno draga. Dobro vemo, da se je v zadnjem času vse podražilo, vemo, da morajo tudi živinozdravniki živeti, a vendar morajo biti povsod gotove meje. Kmetje nam tožijo, da je treba tupatam za zdravniško pomoč plačati skoraj toliko, kakor je živinče vredno. Da se v takih razmerah kmetsko prebivalstvo ne bo več upalo klicati zdravnika — tudi v največji sili ne — na pomoč, je umljivo, a s tem pa preti živinoreji velika škoda.

Naše vlado čaka važna naloga, da naredi v tem oziru red. Nastavi naj povsod dobro plačane državne, oziroma deželne živinozdravnike in naj uredi zdravniško takso. Le na ta način je pričakovati, da bo začela živinoreja, ki je v nekaterih krajih za našega kmeta edini vir dohodkov, zopet napredovati in prospevati.

Preskrba s petrolejem.

Meseca januarja t. l. je sklenila Narodna vlada v Ljubljani s centralo Avstrijske družbe za promet s petrolejem, katera ima v slovenskem Štajerju več svojih podružnic, skiep za dobavo mesečno najmanj 60 vagonov petroleja, kar bi za silo zadostovalo za celo slovensko ozemlje. Ob jednem je pooblastila vlada disponenta te družbe, da jo zastopa pri poljskih in drugih meredajnih oblastih glede izvoznega, oziroma prevoznega dovoljenja za petrolej, bencin, mazilno olje, svečе itd. Dotični pooblaščenec je bil dvakrat na Dunaju, moral se je pa vsakokrat vrniti, ker je bilo vsako potovanje skozi čeho slovaško v poljsko državo popolnoma nemogoče. Omeniti je, da zahteva poljska vlada za izdajanje izvoznega dovoljenja za to blago gotove kompenzacije v živilih, tovarniških izdelkih itd., vsled česar se brez tozadevnih pogajanj na licu mesta ničesar doseči ne da.

V pomirjenje nezadovoljnežev naj služi dejstvo, da tudi nemško avstrijska država ni prejela doslej iz Galicije niti kaplje petroleja, ker je ves blagovni promet iz Galicije vsled neprestanih nemirov in bojev med Poljaki in Čehi na jedni, ter Poljaki in Ukrajinci na drugi strani že od novembra 1918 popolnoma prekinjen in bi nam do sedaj tudi tozadevne pogodbe ne bile mnogo koristile.

Veseli bodimo, da se bližaje dolgi dnevi. Ko pride jesen, bo tudi luči dovolj, ker po sklenjenem miru se bodo odprle meje tudi temu blagu, katerega je v Galiciji ogromne množine nakopičenega.

Kdo se zanima za gnojila?

Čitateljem našega lista gotovo ne bo znano, da kopljejo na Nemškem Štajerskem v veliki jami neko gnojilo, ki je ostanek davnih časov.

To gnojilo je zaradi tega tolike važnosti, ker vsebuje fosforjevo kislino in dušik, snovi torej, ki ste neobhodno potrebni našemu rastlinstvu in kateri poleg kalija sedaj naše kmetijstvo silno pogreša.

Kako je nastalo to gnojilo?

V suhih jamah se je nabralo veliko odpadkov ptičev in drugih živali. Ti odpadki so strohneli.

Na sličen način je nastal tudi gvano na raznih krajih sveta, kjer nikoli ne dežuje in kjer je velikanska množina endotnih živali nagromadila toliko odpadkov, da tvorijo debele plasti. Te strohnele odpadke se izvaža v Evropo, kar so izvrstno drago gnojilo.

Ker pa naše kmetijstvo rabi nujno takih gnojil, ki se za sedaj ne morejo uvoziti iz inozemstva, bi bilo umestno, da bi se ozrli po naši ožji domovini, ali ne bi imeli mi takih jam in duplin v nas.

Vodstvo kmetijsko kemičnega preiskuševališča v Mariboru prosi občinstvo, da bi mu naznanilo kraje, kjer se nahaja kaka zapuščena jama. Tako se bo sestavil kataster takih jam in morda se posreči najti kako primerno jamo, špiljo ali dupljino, ki bo nov vir dohodkov za naše kmetijstvo.

Vsa navodila in vse preiskave preskrbuje v tej zadevi vodstvo brezplačno. Samo ob sebi umevno je, da bo dobil za trud tisti, ki bo pokazal zavodu pravo sled, primerno nagrado.

Posojilnicam.

Pristaši dr. Šusteršiča so leta 1917 v Ljubljani ustanovili novo zadružno zvezo pod imenom „Zadružna centrala" in so z veliko agitacijo pridobili precejšnje število posojilnic in drugih zadrug na Kranjskem, ki so bile prej članice „Zadružne Zveze" v Ljubljani. Hoteli so „Zadružni Zvezi" odtrgati vse kranjske članice, a se jim ni posrečilo. Z raznimi obljubami so zvabili od „Zadružne Zveze" ravnatelja, tri revizorje in enega uradnika, kar je bil za „Zadružno Zvezo" v času vojne hud udarec. Z ozirom na te razmere je vladalo jako napeto razmerje med obema zvezama, vsaka je hodila svojo pot, imeli nista niti najmanjših poslovnih stikov, vsaka imela je svojo denarno centralo, Zadružna centrala je sama vršila blagovni promet, Zadružna zveza, kateri pripadajo štajerske članice, ni nikdar vršila blagovnega prometa.

To pojasnilo damo našim članicam, ker je nek trgovec v Slovenskih goricah prinesel iz Ljubljane vest, da baje preti Zadružni centrali velika izguba, ter trdi, da bo tudi Zadružna Zveza veliko izgubila. Nujno svetujemo dotičnemu trgovcu, da se informira pri trgovski zbornici v Ljubljani, kjer bo izvedel, da je Zadružna centrala konkurenčno podjetje Zadružne Zveze, da ni imela Zadružna Zveza nobenih kupčij skupno z Zadružno centralo in da ne more prav ničesar izgubiti.

Zadružna Zveza v Ljubljani (oddelek za Štajersko v Mariboru.)

Lan in konoplja.

(Napisal kmetski sin z Dravskega polja.)

„Špula" sukanca stane — 36 K. To je skoraj strašno, kajti ista je stala pred vojno 24 v. Cena krompirju je bila med vojno 4—5 K, danes je 20 K! Zdaj pa primerjajte, ljudje božji, razmerje med špulo sukanca in med centom krompirja. 100 kg krompirja stane potemtakem 16 K manj kot 1 špula sukanca. Tako torej stoji stvar!

Ne trdimo, da niso opravičene cene za sukanec. 36 K je dandanes 36 krajcarjev. Sukanec ne raste vsako leto novi, ker se porabljajo dandanes večinoma le še množine, ki smo jih pred vojno dobili iz inozemstva.

Ako prideš v mestu v prodajalno kupovat kako blago, je prvo vprašanje, če imaš kaj za med zobe. Če nimaš, potem tudi prodajalec „nima." Niti vžigalic ne dobiš, če prideš prazen. Umevno je, da kak dninar brez lastnega zemljišča ne more potemtakem kupiti niti metra platna.